

ВЯСЁЛАЙ БЫЛА НАША ХАТА

Як часам піша «Звезда», «што было — было». Неяк раз, 9 мая, у нашай вясковай хаце гасцяваў сапраўдны генерал, і мая непітушчая мама з ім выпіла.

Зрэшты, расказ аб гэтым трэба пачаць здалёк.

Кажуць, старажытныя мудрацы не прызнавалі дарог, якія не вялі да храмаў. Іх, цэркваў, касцёлаў, сінагог, мячэцяў, трэба разумець, вельмі многа было, і ў нас, у Беларусі — таксама, але ж некалі даўно, бо потым шмат што было разбурана, шмат што зачынена. Людзі сталі хадзіць іншымі сцежкамі — хто на розныя кінафільмы, канцэрты ды танцы, хто (не без гэтага) у краму па віно, а хто і да нас у хату ці на падворак.

Я раскажу, чаму. Таму што жылі, можна сказаць, у цэнтры, у самым бойкім месцы. З аднаго боку ў нас быў будынак Дома культуры з танц- і кіназалам на 360 месцаў, з бібліятэкай, з канторай гаспадаркі, з другога — ФАП. Вось людзі і сцякаліся. Нейкага спецыяліста на месцы няма, дакторка на выкліку, зарплату яшчэ не прывезлі ці па яе сабралася вялікая чарга, — значыць, у нас можна пачакаць, абмеркаваць апошнія навіны, з нечага ці з некага пасмяяцца... Прычым не толькі: у дзень той жа зарплату, напрыклад, убачыўшы збор публікі, у нас на падворку з'яўляўся мясцовы тэнар, дзядзька Міша, — спяваў свае каронныя «Вдоль по Питерской» і «Коробушку»... Голас быў — не перадаць! Па такім вялікай сцэна плакала!

Не пуставаў і наш Дом культуры. На тыя ж індыйскія фільмы народ проста валам валіў (часам, дарэчы, праз наш двор, бо так на дваццаць метраў бліжэй) і са сваімі табурэткамі, бо крэслаў (паўтаруся: 360!) не хапала... Калі ж прывозілі кіно «толькі для дарослых» (цяпер гэта 16+), тыя ў нас пакалілі дзяцей, а самі ішлі глядзець...

І ўсім было добра: мы, малыя, гулялі альбо, седзячы на ганку, глядзелі на экран, слухалі індыйскія песні.

З ліхвой хапала і сваіх: у нас быў свой вакальна-інструментальны ансамбль, на танцы сцякалася моладзь з усёй акругі. Здаралася, месца для ўсіх не хапала, і тады частка моладзі выходзіла на двор, на свежае паветра. Часам сярод кавалераў разгараліся спрэчкі і — зноў жа не без таго — трашчалі штыкеціны нашага плота.

З канцэртамі, са спектаклямі выступалі ў нас і сапраўдныя артысты — з Масквы, з Кіева, а неяк быў цырк з Ленінграда... І тады калі-нікалі начальства прасіла маму па-суседску зварыць бульбачкі, прынесці салёных агурочкаў альбо і ў нас дома сабраць на стол — пачаставаць некага з самых пачэсных прыездных гасцей.

...Прыкладна так у нашай хаце з'явіўся сапраўдны генерал, і частавалі яго таксама ўсім сапраўдным: цікавай гутаркай (бацька мог

падтрымаць размову хоць з першакласнікам, хоць з міністрам), гарачай бульбай, салам, агуркамі, мёдам...

Здаецца, усяго ўжо хапала на сталае, аднак мама ўсё тупала, старалася нешта падаць. І тады генерал проста загадаў ёй сесці, наліў віна. Ніякія мамы адгаворкі ў разлік не браліся (дзень Перамогі!), — прыйшлося ўважыць кампанію, выпіць. Потым яшчэ і яшчэ...

Калі госці з хаты сышлі, мама ляжала, як тая параненая — з мокрым ручніком на галаве. А тата потым падсмейваўся: маўляў, ага, яна непітушчая з законным мужам, а як з генералам, дык ого-го!

...І яшчэ. Хата наша будавалася па тыповым праекце. Акурат такіх самых, абсалютна аднолькавых, у вёсцы, на вуліцы, было шмат. Не дзіва, што часам п'яныя дзядзькі (цёткі напіваліся хіба з генераламі) блыталі весніцы, а потым і дзверы. Такім чынам у нас ледзь не паўтарылася вядомая кінагісторыя: пакуль мама тупала па гаспадарцы, у хату «ўваліўся» адзін з суседзяў, раздзёўся і лёг у пасцель...

Можна ўявіць пачуцці бацькі, які, вярнуўшыся з работы, убачыў, што ягонае месца ўжо занятае...

Шчасце, чалавек той быў і добра знаёмы, і сам па сабе прыстойны... Проста з вяселля ішоў, «стаміўся» і трохі «недацягнуў»: яго дом — такі самы цагляны, абтынкаваны — быў на нашай жа вуліцы, метраў на дваццаць далей... Назаўтра прыходзіў выбачацца.

...Карацей, вёска тады жыла весела. Цяпер — класік праўду пісаў — «Няма таго, што раньш было».

Іван Гаральчук,

г. Мінск.

З ВАЎКАМІ ЖЫЦЦЬ...

Не ведаю, як чый, — наш хатні тэлефон у апошнія гады амаль заўсёды маўчыць. Гэта некалі ён не сціхаў, асабліва па вечарах, бо служыў і нам, і суседзям... У многіх тады свайго не было. Бывала, просяць «да апарата» Ларысу Іванаўну (помніце ў «Міміно?»), і пакуль ты сцяміш, якую?... Здаралася, не толькі на іншы паверх, у суседні пад'езд па яе хадзілі. Вось так і знаёміліся, калі было з кім, бо часам жа людзі не туды траплялі, памыляліся...

У адну кватэру, як казалі, нехта цэлы дзень званіў — прасіў

да тэлефона Васіля Іванавіча. Казалі чалавеку, што не тыя лічбы набраў, што тут такога няма. Ён як быццам верыў, нават прабачаўся, а праз нейкі час зноў абрываў тэлефон... Дастаў, карацей: прыйшлося сказаць, што Васіля Іванавіча няма і не будзе, што ён... патануў. «Як? — жажнуўся суразмоўнік. — Калі гэта здарылася?!» — «Даўно... Яшчэ ў Грамадзянскую...»

Больш па тым нумары Васіля Іванавіча не пыталіся, бо нарэшце зразумеў чалавек, што не трэба шукаць «нябожчыка» там, дзе яго няма. Зразумеў, заўважце, з дапамогай жарту — у гэтым выпадку, магчыма, абдуманга. А бывае ж...

Восем гадоў таму, якраз перад Калядамі, нашаму зяцю спаўнялася 30. Мы доўга думалі, што б яму падарыць, і ўрэшце палажылі ў канверт грошы на новы мабільнік.

Ледзь не назаўтра Сяргей пазваніў нам (ужо з новага тэлефона), падзякаваў за падарунак, сказаў, што вывучае яго магчымасці...

Гэта — я добра помню — было ў нядзелю, а ў панядзелак...

Раніцай, на трамваі, зяць паехаў на работу. Па дарозе, як потым раскажыць, зайшоў у інтэрнэт, паглядзеў-пачытаў навіны — не заўважыў, як дабраўся да свайго прыпынку... Спешна рушыў на выхад, выключыў тэлефон, які раптам на ўвесь трамвай аб'явіў: «Слухайце казку «Воўк і сямёра казлянят».

Шчасце, што дзверы ў трамвай ўжо адчыніліся, і Сяргей — разам з усімі «казлянятамі» — паспеў выскачыць на вуліцу. А ўжо там — збочыў у двор найбліжэйшага дома, хай не адразу, але ж выключыў казку, пабег на работу і нават паспеў на ранішнюю планёрку. Сяргеева начальства праводзіла іх кожны панядзелак (гэта — як закон) і называла пяцімінуткамі, хоць цягнуліся яны... У асобныя дні — проста гадзінамі! За гэты час, як казаў Сяргей, можна было б чорту галаву скруціць, а яны замест гэтага сядзелі за сталом: слухалі выступленні, нараканні, папрокі шэфа, потым з пустога ў парожняе пералівалі самі.

Мабільнікі перад нарадай, ну вядома ж, выключалі. Сяргей, як быццам, таксама, але ў той раз — новы апарат! — мусіць, неяк не так. Факт, што словы дырэктара: «Сёння я сабраў вас, каб сказаць...», перапыніла гучнае: «Слухайце казку «Воўк і сямёра казлянят»...

Шасцёра ўдзельнікаў нарады (Сяргей — сёмы — разам з тэлефонам куляй сігануў за дзверы) ледзьве стрымалі рогат!

...Факт, што пяцімінутка ў той панядзелак прайшла ўсяго за паўгадзіны. І потым, у іншыя панядзелкі, больш чым 30 хвілін яны не займалі — людзі ішлі працаваць. Праўда, без нашага зяця: ён на ўсякі выпадак звольніўся — знайшоў сабе іншую работу.

Ірына Нічыпарчук,

г. Гродна.

Рубрыку вядзе
Валянціна ДОЎНАР.

Вера, надзея і любоў

Як ні банальна гэта гучыць,
менавіта на іх нярэдка ўсё і трымаецца

Восць такой слатой у вечным паўэмроку, якая толькі на пачатку снежня і бывае (далей будзе весялей — Новы год хутка, снегу больш насыпле, а пасля і дзень пакрысе большаць пачне) хочацца чагосьці вельмі добрага, праўда? Нейкай такой гісторыі, хай сабе і з кнігі або з фільма, а яшчэ больш — сапраўднай, нявыдуманай, ад якой і на душы пацяплее, і людзі ў дваіх вачах як від жывых істот палешаюць, і ты, паколькі да гэтага віду адносішся, пра сябе самога лепш думаць пачнеш... Менавіта такая гісторыя ўжо паўгода «жыве» і развіваецца ў маім смартфоне, дакладней, у «Вайберы», у групе з красамоўнай назвай «Малыш, жыві!». Зрэшты, гісторыя не зусім пра Малыша...

ХОЦЬ менавіта з яго, прынамсі для большасці з гэтай групы, усё пачыналася. Памятаеце, я ўвесну пісала пра сабаку, якога ў Старобіне закапалі жывым, як добрыя людзі яго праз пяць дзён дасталі з зямлі, як адна добрая жанчына не дала яго ўсыпіць, а павезла ў Мінск ратаваць. Як падключыліся іншыя добрыя людзі, як стварылі сваю суполку, як скідваліся Малышу (так назвалі выратаванага сабачку) на лячэнне і рэабілітацыю. Як Малыш пачаў зноў бачыць, а пасля і шавяліць заднімі лапамі, як усе мы радаваліся: выратавалі жывую душу! Пра гэта перад Вялікаднем паказалі сюжэт на тэлебачанні, і, здавалася, усё ідзе да хэпі-энду: Малыш хутка паправіцца і яму — з яго вядомасцю — абавязкова знойдуць клапатлівага добрага гаспадару...

Але ўсё аказалася не так проста і весела. Ішоў час, нагледзячы на рэабілітацыю з усёмагчымай фізіятэрапіяй і меркаваннем урачоў, якія гаварылі, што пазваночнік у сабакі не пашкодзаны, Малыш так і не стаў на заднія лапы. Назначылі дадатковае даследаванне — і атрымалі несучасальны дыягназ: дэгенератыўная міелопатыя. Калі не ўдавацца ў падрабязнасці — даволі рэдкае генетычнае захворванне, пры якім у жывёлы паступова адмаўляюць канечнасці, урэшце яна не можа рухацца ўвогуле і гіне. Хутчэй за ўсё, калі Малыш перастаў станавіцца на заднія лапы, яго «гуманныя» гаспадары (якіх, дарэчы, нібыта шукалі, каб прыцягнуць да адказнасці, але так і не знайшлі) вырашылі яго забіць, «каб не мучаўся». Стукнулі па галаве і прывезлі на пустку закопваць. Але не дабілі, і няшчасная жывёла стагнала пад зямлёй, пакуль людзі не пачулі і не выцягнулі яе з таго свету...

КАРАЦЕЙ, ахвотных узяць сабаку-інваліда з такім дыягназам (ды жашчэ самага што ні ёсць тыповага дварняка) без перспектывы, што паправіцца, не знайшлося. Гатовыя былі дапамагаць добрым словам (на гэта ўвогуле ўсе шчодрыя), грашыма (такіх ужо значна менш), хтосьці ўвогуле пакінуў групу, каб не мець дачынення да гэтай ужо не такой добрай і пазітыўнай гісторыі. Але ніхто не сказаў: «Я вазьму». Сабака заставаўся ў цэнтры рэабілітацыі, знаходжанне ў якім зусім нятаннае. Чым бы ўсё скончылася, калі б перастала хапаць сабраных на гэта грошай, — уяўляць не хацелася. А яшчэ воль у мяне асабіста ўсякія паскудныя думкі пра мяне саму лезлі ў галаву. Шкада, канешне, сабачку да слёз, і я ўзяла б яго... Калі б кватэра была большая, работа з іншым графікам, калі б кошкі не было... Дый ўвогуле — чаму павінна менавіта я? Вунь у групе больш за паўтысячы чалавек — знойдзецца ж нехта. Падазраю, што тыя самыя больш за паўтысячы думалі прыблізна тое ж.

АКРАМЯ адной жанчыны. Той самай, якая прынеслася ў Старобін і забрала паўжывую жывёлу, не дазволіўшы яе ўсыпіць. Якая на сваёй машыне вазіла Малыша ў Мінск. Урэшце Малыш з усімі сваімі большымі і несучасальным дыягназам пасяліўся ў яе кватэры ў Салігорску. І цяпер яна носіцца з ім — літаральна, бо даволі цяжка сабаку на вуліцы трэба выносіць на руках. Не кажучы ўжо пра догляд жывёлы-інваліда, якая, прабачце за натуралізм, нават па-маленькаму без дапамогі не сходзіць...

Хтосьці скажа: ну, ёсць такія дзівакі. Рабіць няма чаго — хай сабе і носіцца. Але гэта не той выпадак. У Іны — так завуць нашу гераіню — цяжкахворая адзінаццацігадовая дачушка, сын-студэнт, немаладая мама. Усе яны патрабуюць часу, клопату, увагі. Пры гэтым жанчына працуе, а яшчэ дапамагае дзецям, хворым на анкалогію, і жывёлам, якія трапілі ў бяду. У самой у невялікай кватэры, акрамя ўжо згаданага Малыша, жыве яшчэ адзін сабака і як мінімум пяцёра каткоў. Усе яны — падабраныя і выратаваныя. Аднойчы яна ў нашай віртуальнай размове расказала гісторыю іх з'яўлення. Усе падабраныя ці падкінутыя «жаласлівымі» людзьмі. Усіх забірала дамоў, бо «прападуць жа». І Малыша яна забрала да сябе, кіруючыся прынцыпам, які, напэўна, зрабіла для сябе адным з вызначальных ужо даўно: «Мы не можам дабавіць дзён у іх жыццё, але мы можам дабавіць жыцця ў іх дні»... Ва ўсіх выпадках падтрымлівалі дзеці, — і старэйшыя, і малодшыя, якая хварэе: «Нічога, мама, справімся!»

І яны — спраўляюцца. Нават цяпер, калі малодшая дачушка трапіла ў бальніцу, калі сама Іна даволі цяжка хварэла на ковід, яна нічога не прасіла ў людзей, якія ў групе засталіся, а значыць, гатовыя дапамагаць. Хіба што пазычыць раскладушку, каб старэйшая дачка магла пераначаваць каля малодшай у бальніцы. Хіба што каб хтосьці прыйшоў вынесці Малыша на вуліцу, пакуль у яе самой тэмпература.

Малыш цяпер не тое што ідзе на папраўку, але пачувае сябе добра. Любіць усякія прысмакі, брэша на каткоў, хоць з адным, шэрым Дзімам, нават пасябраваў. Іна сама ўжо выздаравела. Змясціла ўчора відэа: усе гадаванцы вакол яе ў пакоі, і ў кожных вачах — столькі любові, веры і ўдзячнасці. Дачакаліся яны і малодшую гаспадыню: дзядзьчынцы палешала, і ўчора яе выпісалі з бальніцы... Усё ў гэтай сям'і абавязкова будзе добра. Дабро, якое не на словах, а на справах. Там, на версе, незаўважаным не застаецца.

ДАРЭЧЫ, рэквізіты, на якія збірае «пенсіён» для Малыша, ведаю і магу імі падзяліцца. Гэта я так, на ўсякі выпадак. Раптам хто таксама захоча — не словамі, а справай...

Алена ЛЯЎКОВІЧ.

